

Отсекр Нэдвдä Баснъ

Деер одд гилвкджәнä. Дора мбстä хату цасн гилинä. Киитн äмсхлтä эн бвл кууг сорад зальгх бäädлтä. Минь иим сббгъяр манахс укс-укс йовлад, бр гегäрлгнлä урлдад, хойр гол гатлад, хойр ик балгсын хоорндк тöмр хаалгэд күрäd, түүг алс цокад эзлчкв.

— Немшир цухрдж гарх нег хаалгын эн, — гидж командир келв. — Мана подразделенъ эн участк эзлдж хархмн, — гидж заав.

Ор цääv. Увлин шаргъ нарн үзгддж гарч йовна. Уунд мана церг бäähиг немшир нам медджäh бäädл уга. Арäсэн нег бнр голин амн деер, ик балгсна цаад бииднъ болн дунднъ бомбс хагърад, товмуд лугшладд нирглдв. Балгсын утанд цуглгддж буурлтв, зүркн ишкрм сүркä дүртä. „Эн энъкр балгсын эндр-манъгдур шинäс мана болх“ гидж дотран тоолад, арвн йистä лейтенант, эн частин комсомолин бюрон шин отсекр Нэдвдä Баснъ подразделенъсин харслтиг эргäd хäläдж йовна. Харслт эклснас нааран удан болад уга болв чигнъ, отсекр кесг комсомольцнрла болн красноармейцнрлä куундвр кечкв.

— Манахс, эн хаалгын эзднъ болчкситн энв, — гидж хөкрлн, Баснъ сүл подразделенä захур ордж йовна.

„Эн — шин отсекр“, — гидж дäächнр хоорндан аргъул куундснъ сонъсгдв.

Харслт ямаран болсинъ шиндждж хälän, командирмүдлä харгъад, дäächнрлä куундäд, отсекр түүнд эргджälä.

Генткн тöмр хаалгъ гатц тачкисн ä гарснъ сонъсгдв.

— Хортна танкс, арднъ, йовгын церг аашна, — гидж командир сонъсхвр авб.

Нааран дävдж йовх хортна танксур ПТ-ровцнр тöвлчхäv. Танкс бöрдхиг, команд бггдхиг куулагъад, дав деер хаджацхаш.

— Манахс, сүрдлдän уга биший! Эн нäамн танкас нег цöбкинъ хамхлхла, наадкснъ эврän цухрад арлцхähнъ йирн лавта. Автоматчикүдинъ кел гаргълго авч үзхмн! — гидж Баснъ кели бäänä.

Танкс тавн зун метрт бöрдäд ирцхäv. Немшир äэгъад сагддж йовх бäädлтä... икär брвдж йовцхана.

— Танксиг-ха!.. — гисн команд сонъсгдв. Агъарт хагшад, хасн ä даралдв... Түрүн

сумд ягсынъ медгдхш... хортна цö машид тудс гилдв. Теднäs чигн гал цäкллдв... Дääллдän догшиндан орв. Сумд гииньлдв. Хортн хооран цухрджахш... Удсн уга, нег танкнъ дäрвкäd шатв, дарунъ негнъ залär дуурв. Манахсиг эн улм омгшулв. Манахс халгын улм никтрүлв. Хортна автоматчикүд — най шаху күн — зäрмән алулад, зäрмнъ шавтад, менд үлдсн цöбкнъ зулад гарч йовцхана.

„Дакадчнъ удлго ирх гидж санх кергтä. Сумд, зер-зевän диглдж авх кергтä“ гидж адгълдв.

Удсн уга, час болчкад, немшин танкс одак ормарн дävлдäд гарад ирцхäv. Арднъ бонъ-бонъ гидж гүүлсн автоматчикүднъ чигн бас үзгдв.

— Йисн танк, йовгын церг-тägъän! — гисн сонъсхвр цугъарад күрв.

Урдк дääллдänd подразделенä командир даруктагъан шавтв, ормднъ äмтс ирäd уга, штабла залгълдан тасрдж одсн күнд цаг билä.

— Мини команд сонъстн! — гисн отсекрин дун ценънв. Командлгынъ эн бий деерän авснъ ил болв.

— Манахс сүрдхмн биш! — Эн дävрлгынъ ягъад болвчнъ хärү цокх кергтä. Нанас зöвшäl угагъар нег чигн күн

хооран цухрх зöв уга! Цугъар ормурн!..

Äмн уга цö машид, äмтä цуста-махта äмтс хойран хоорнд зууньрднъгъу дääллдän дакн эклв. Буугын, товн сумд энд-тенд тусдж хагърлдв. Бäädл äämшгтä шахм болад ирв, болв манахс цухрдан уга. Хортна танкс таджрхагъар зогсчкад, ки тасллго хацхав. Зäрмнъ хайа кöндрäd орман сольцхана. Штабас зäнъг уга...

— Ур лейтенант, штаб бääсн ормдан уга, гернъ товн сумпла харгъад шатж оч. Штаб хамаран одснъ медгдхш, — гидж илгäсн күн ирдж келсн, халдана ääd äрä чикнд сонъсгдв. Штаб бääсн ормиг хортн икär хаджахнъ бас медгдв. Отсекр Баснъ нег мбсддж, гүдждж, кöвүдтägъän ноолдад, хортиг хойрдад хärү кöбдж гаргъв. Дääллдсн газрт хортна гурвн машин шатад үлдв. Уксн кесг салдсмудин болн офицермүдин цогцс кöлврлдв. Дän тöвкнв.

Намаг ирл ормасн бичä кöндртн, — гидж заквр öгчкäd, ормдан старший сержант Сергеевиг үлдäчкäd, Баснъ бийнъ штаб хäädж олхар гарв.

Штабин ормд гүүгъад күрäd ирхлä, сумд асхрлдад бäänä. Штаб бääсн герүр мöлкäd

күрäd ирхлä, штабин үлдäсн залгълдач энүндä харгъад, штабур авч ирв.

Нэдвдä Баснъ подразделенä тускар келäd, дääллдänä ашиг командирт сонъсхв.

Отсекр менд ирснд боли хортнд сän цоклгъ öгснд ханцхасн äмтс ууг буслцхäv.

Штабин äмтстä, дääллдсн ормурн хärү ирл, увлин ахрхн бдр чилäd, нарн орв. Нам-чим тагчк болад одв.

— Частин командир таниг ирлхä гив, — гисн сонъсхвр авад, Баснъ сö командн пунктин герүр орад ирв.

— Комсомол, нааран су. Шин отсекр, ирсн бдрäсн авн бийän цугтаднъ темдгтägъар тәнүлвч. Ленинск комсомолин äрүн нериг сäänär бäräd, партин бöрхн дöнъгчän сäänär медүлвч, — гидж частин командир гаринъ атхв.

Урднъ „За отвагу“ гидт медалär ачлгдсн Нэдвдä Баснъ, ода Улан Одна орденär ачлхд орулдж öгчänäv гисн командириг үг сонъсчкад, байрар махмуднъ ирвлзäd, цааранднъ улм нег мбсддж, диилвр тöлä ноолдх шиидврän брчдä батлн, газа гарад ирв.

Сö чилгр. Саак одд, джиргьлин нуудд мет холас инäлдсн бäädлтägъар гилвклдв.